

Bescherming flora onder de Wet natuurbescherming

Sander Hunink

FLORON-dag 2016

Inhoud

- Inleiding Wet natuurbescherming (hierna: Natuurwet)
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Rietorchis, straks nog beschermd?

Foto: Hans Hillewaert, Wikipedia

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Inleiding Natuurwet

- Vogelwet 1912
- Jachtwet 1954
- Boswet 1961
- Natuurbeschermingswet 1967
- Besluit bescherming planten en dieren 1973
- Conventies Bern / Bonn 1979
- EU Vogelrichtlijn 1979
- EU Habitatrictlijn 1992

- Boswet 1961
- Natuurbeschermingswet 1998
- Flora- en faunawet 2002

Wet Natuurbescherming 2017

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Inleiding Natuurwet

Aanleiding nieuwe wet:

- Huidige 3 natuurwetten samenvoegen tot 1 wet
- Draagvlak natuur: meer ruimte RO zonder gevolgen natuur
- Vereenvoudiging procedures

Doel: goede bescherming biodiversiteit zonder stijging van lasten voor bedrijven en burgers

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Inleiding Natuurwet

Opzet nieuwe wet:

- Natuurvisie
- Decentralisatie beleid en bevoegdheden
- Natura 2000-gebieden (gebiedenbescherming)
- Soorten (soortenbescherming)
- Houtopstanden (bossen)
- Vrijstellings- en overgangsregelingen

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Inleiding Natuurwet

Natuurvisie:

- Bescherming en ontwikkeling (intrinsieke waarde) natuur en biodiversiteit
- Behoud en herstel gunstige staat van instandhouding soorten en habitats
- Borging duurzame economische ontwikkeling

Decentralisatie:

- Verantwoordelijkheid bescherming naar provincies (Natuurpact)

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Inleiding Natuurwet

In Wet natuurbescherming twee verschillende typen soortenbescherming:

1) 'Actieve' soortenbescherming

2) 'Passieve' soortenbescherming

Beide zijn van invloed op werk FLORON en bijdrage vrijwilligers!

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Actieve soortenbescherming

‘Actieve’ soortenbescherming:

Vaststelling provinciale natuurvisie; gericht op:

- behoud en herstel biodiversiteit
- halen EU verplichtingen
- behoud of herstel bedreigde soorten: verwijzing naar Rode Lijst

Oa door:

- aanwijzing Natuurnetwerk Nederland (NNN: voorheen EHS)
- aanwijzing bijzondere natuurgebieden
- monitoring

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Actieve soortenbescherming

Verder:

Mogelijkheid tot programmatische aanpak om actief natuur te ontwikkelen zodat economische 'ontwikkel-ruimte' ontstaat

Natuurvisie per provincie verschillend uitgewerkt

Meeste provincies pas in 2017 een natuurvisie

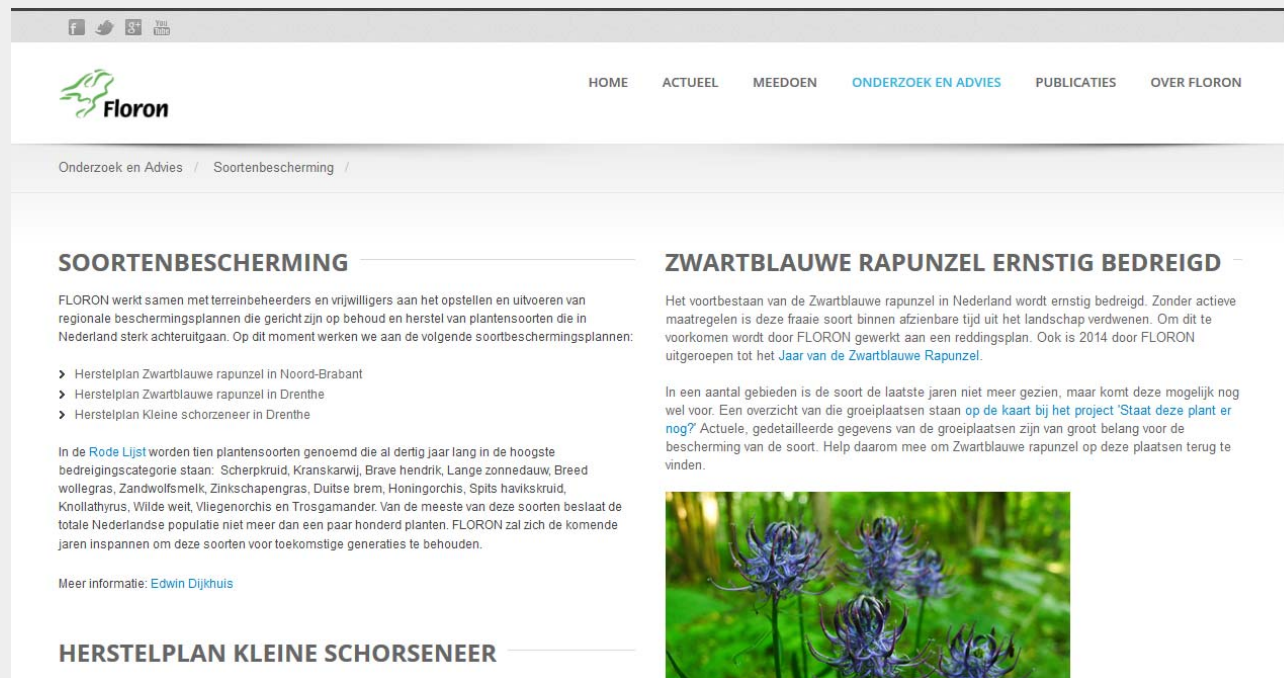
Ruimte voor actieve bijdrage FLORON?

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Actieve soortenbescherming

Voorbeelden:

- Herstelplan Zwartblauwe rapunzel in Noord-Brabant
- Herstelplan Zwartblauwe rapunzel in Drenthe
- Herstelplan Kleine schorseneer in Drenthe

The screenshot shows the Floron website interface. At the top, there are social media icons and a navigation menu with links for HOME, ACTUEEL, MEEDOEN, ONDERZOEK EN ADVIES, PUBLICATIES, and OVER FLORON. The main content area is titled 'SOORTENBESCHERMING' and 'ZWARTBLAUWE RAPUNZEL ERNSTIG BEDREIGD'. The 'SOORTENBESCHERMING' section includes a paragraph about Floron's work with land managers and volunteers, and a list of three restoration plans: Zwartblauwe rapunzel in Noord-Brabant, Zwartblauwe rapunzel in Drenthe, and Kleine schorseneer in Drenthe. Below this is a paragraph about the Rode Lijst and a link for more information. The 'ZWARTBLAUWE RAPUNZEL ERNSTIG BEDREIGD' section includes a paragraph about the species' status and a link to a project page. At the bottom right, there is a photograph of blue rapunzel flowers.

HOME ACTUEEL MEEDOEN **ONDERZOEK EN ADVIES** PUBLICATIES OVER FLORON

Onderzoek en Advies / Soortenbescherming /

SOORTENBESCHERMING

FLORON werkt samen met terreinbeheerders en vrijwilligers aan het opstellen en uitvoeren van regionale beschermingsplannen die gericht zijn op behoud en herstel van plantensoorten die in Nederland sterk achteruitgaan. Op dit moment werken we aan de volgende soortbeschermingsplannen:

- › Herstelplan Zwartblauwe rapunzel in Noord-Brabant
- › Herstelplan Zwartblauwe rapunzel in Drenthe
- › Herstelplan Kleine schorseneer in Drenthe

In de [Rode Lijst](#) worden tien plantensoorten genoemd die al dertig jaar lang in de hoogste bedreigingscategorie staan: Scherpkruid, Kranskarwij, Brave hendrik, Lange zonnedaauw, Breed wollegras, Zandwolfsmelk, Zinkschapengras, Duitse brem, Honingorchis, Spits hawkskruid, Knollathyrus, Wilde weit, Vliegenorchis en Trosgamander. Van de meeste van deze soorten beslaat de totale Nederlandse populatie niet meer dan een paar honderd planten. FLORON zal zich de komende jaren inspannen om deze soorten voor toekomstige generaties te behouden.

Meer informatie: [Edwin Dijkhuis](#)

HERSTELPLAN KLEINE SCHORSENEER

ZWARTBLAUWE RAPUNZEL ERNSTIG BEDREIGD

Het voortbestaan van de Zwartblauwe rapunzel in Nederland wordt ernstig bedreigd. Zonder actieve maatregelen is deze fraaie soort binnen afzienbare tijd uit het landschap verdwenen. Om dit te voorkomen wordt door FLORON gewerkt aan een reddingsplan. Ook is 2014 door FLORON uitgeroepen tot het [Jaar van de Zwartblauwe Rapunzel](#).

In een aantal gebieden is de soort de laatste jaren niet meer gezien, maar komt deze mogelijk nog wel voor. Een overzicht van die groeiplaatsen staan [op de kaart bij het project 'Staat deze plant er nog?'](#) Actuele, gedetailleerde gegevens van de groeiplaatsen zijn van groot belang voor de bescherming van de soort. Help daarom mee om Zwartblauwe rapunzel op deze plaatsen terug te vinden.

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- **Passieve soortenbescherming**
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Passieve soortenbescherming

‘Passieve’ soortenbescherming:

- Algemene bescherming alle soorten door zorgplicht (‘fatsoensnorm’)
- Bescherming specifieke soorten ahv verbodsartikelen (paragraaf 3.1 t/m 3.3)
- Vrijstelling ontheffingplicht middels algemene vrijstelling of goedgekeurde gedragscode

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- **Passieve soortenbescherming**
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Passieve soortenbescherming

- Blijft tevens een apart hoofdstuk
- Termen en definities grotendeels onveranderd
- Zorgplicht onveranderd
- Verbodsbepalingen VR + HR letterlijk opgenomen in wettekst
- Naast EU soorten, ook ‘nationaal’ beschermingsregime
- Zowel m.b.t. VR/HR als nationaal beschermde soorten bescherming gsvi populaties

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- **Passieve soortenbescherming**
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Passieve soortenbescherming

- 3.5: Soorten Habitatrictlijn (incl. Bern II en Bonn I)
 - **opzettelijk plukken of vernielen planten (lid 5)**
- 3.10: ‘Andere soorten’ (nationaal):
 - **opzettelijk plukken of vernielen planten (lid 1c)**
- Opvallend: geen verbod verstoring, verkoop of handel ‘andere soorten’
- Verbodsbepalingen art. 3.5 en 3.10 incl. ‘voorwaardelijke opzet’
 - ‘Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of een plant’*

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- **Passieve soortenbescherming**
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Passieve soortenbescherming

- Provincies vrijwel altijd bevoegd gezag
- Rijk alleen bevoegd voor ‘interprovinciale handelingen’ beheer en RO (bijv. handelingen Rijkswaterstaat, Defensie, gastransportnet ed)
- Voor alle beschermde soorten ontheffingsplicht, vaste termijn van 13 weken
- Provincies zijn verantwoordelijk voor opstellen vrijstellingsregelingen
- Mogelijkheid tot programmatische aanpak om actief natuur te ontwikkelen zodat ontwikkelruimte RO ontstaat (generieke aanpak natuur)

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

- Art. 3.5: Soorten Habitatrichtlijn (incl. Bern II / Bonn I):
 - Planten Habitatrichtlijn Bijlage IV:
Drijvende waterweegbree, Groenknolorchis, Kruipend moerasscherm, Zomerschroeforchis
- Art. 3.10: ‘andere’ beschermde soorten: nationaal:
 - Selectie Rode-Lijst EB en BE (status 2004) planten

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

EZ: huidige lijst Ffwet tegen het licht gehouden:

‘Planten van soorten die niet vallen onder de reikwijdte van de Habitatrichtlijn, het verdrag van Bern of van Bonn, en die van nature in Nederland in het wild voorkomen, zijn opgenomen in de bijlage, onderdeel B, bij dit wetsvoorstel indien zij:

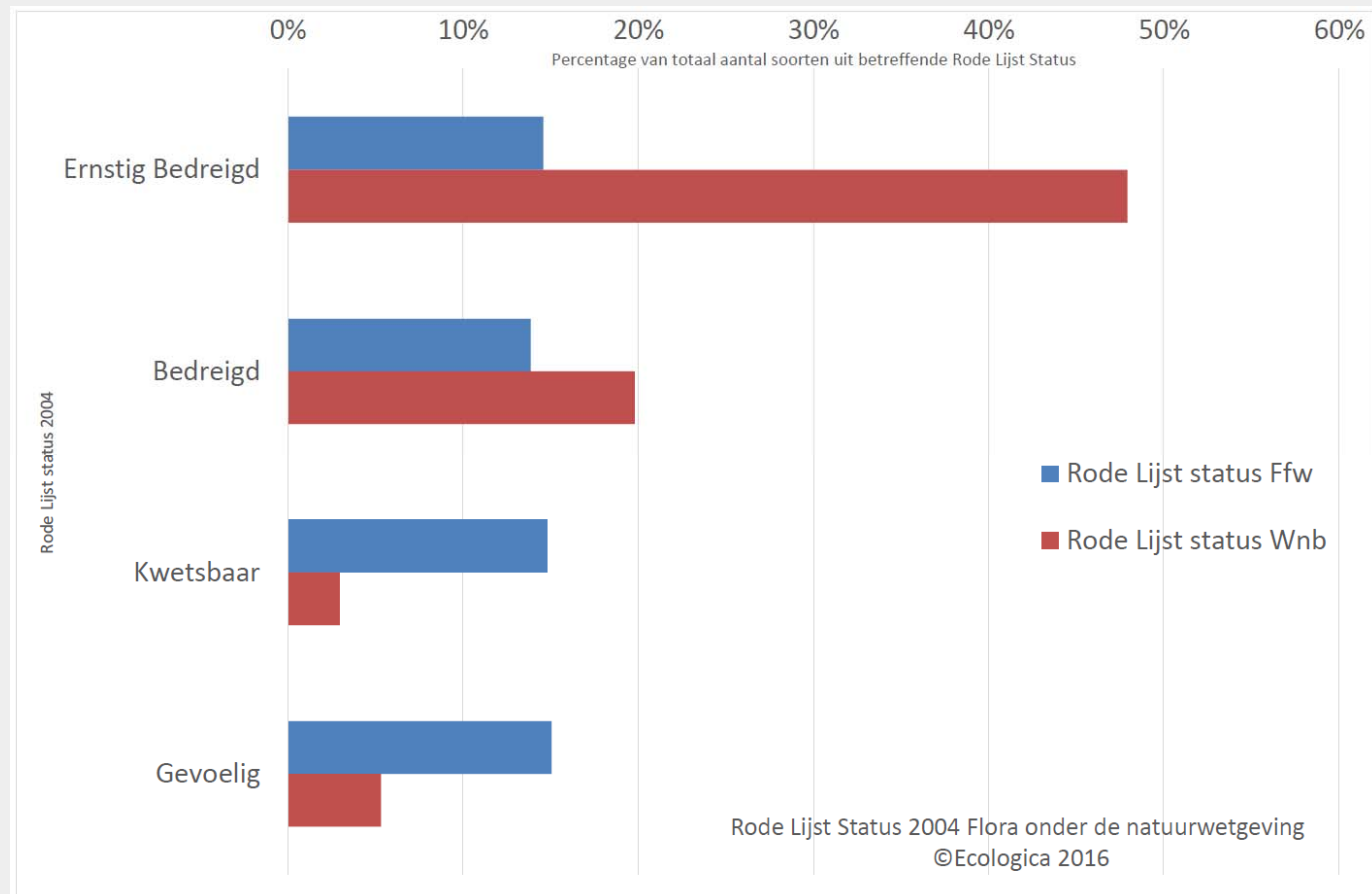
- in hun voortbestaan bedreigd, en;
- de handelingen die in het wetsvoorstel worden verboden (plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen) vormen een reële factor in de bedreiging van het voortbestaan van de desbetreffende soort’

Gevolg: van 101 plantensoorten Ffwet, 17 nog behouden op nieuwe lijst

Verandering bescherming planten

Soortenlijst verandert met name m.b.t. huidige tabel 2 soorten

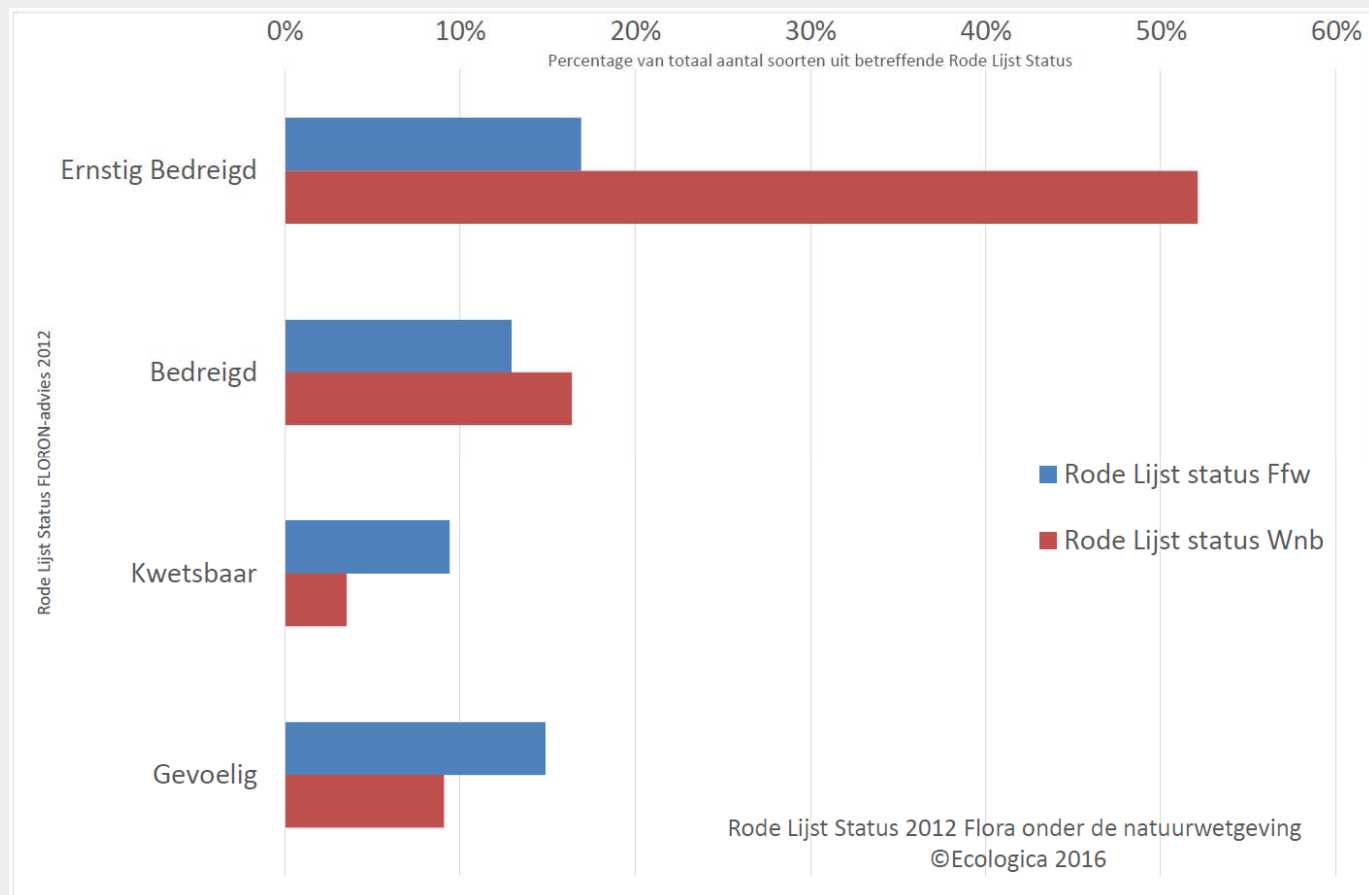
- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

Soortenlijst verandert met name m.b.t. huidige tabel 2 soorten

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

Soortenlijst verandert met name m.b.t. huidige tabel 2 soorten: 76 soorten beschermd, **59 nieuw**

Akkerboterbloem	Geelgroene wespenorchis	Kluwenklokje	Schubzegge
Akkerdoornzaad	Geplooide vrouwenmantel	Knollathyrus	Smalle raai
Akkerogentroost	Getande veldsla	Knolspirea	Spits havikskruid
Beklierde ogentroost	Gevlekt zonneroosje	Korensla	Steenbraam
Berggamander	Glad biggenkruid	Kranskarwij	Stijve wolfsmelk
Bergnachtorchis	Gladde zegge	Kruiptijm	Stofzaad
Blaasvaren	Groene nachtorchis	Lange zonnedauw	Tengere distel
Blauw guichelheil	Groensteel	Liggende ereprijs	Tengere veldmuur
Bokkenorchis	Groot spiegelklokje	Moerasgamander	Trosgamander
Bosboterbloem	Grote bosaardbei	Muurbloem	Veenbloembies
Bosdravik	Grote leeuwenklauw	Naakte lathyrus	Vliegenorchis
Brave hendrik	Honingorchis	Naaldenkervel	Vroege ereprijs
Brede wolfsmelk	Kalkboterbloem	Pijlscheefkelk	Wilde averuit
Breed wollegras	Kalketrip	Roggelelie	Wilde ridderspoor
Bruinrode wespenorchis	Karthuizeranjer	Rood peperboompje	Wilde weit
Dennenorchis	Karwijselie	Rozenkransje	Wolfskers
Dreps	Kleine ereprijs	Ruw parelzaad	Zandwolfsmelk
Echte gamander	Kleine Schorseneer	Scherpkruid	Zinkviooltje
Franjegtiaan	Kleine wolfsmelk	Schubvaren	Zweedse kornoelje

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

Soortenlijst verandert met name m.b.t. huidige tabel 2 soorten: **84** verlies bescherming!

Aangebrande orchis	Grote kaardenbol	Parnassia	Valkruid
Aapjesorchis	Grote keverorchis	Poppenorchis	Veenmosorchis
Aardaker	Grote muggenorchis	Prachtklokje	Veldgentiaan
Akkerklokje	Gulden sleutelbloem	Purperorchis	Veldsalie
Beenbreek	Harlekijn	Rapunzelklokje	Vleeskleurige orchis
Bergklokje	Herfstschroeforchis	Rechte driehoeksvaren	Vogelnestje
Bijenorchis	Hondskruid	Rietorchis	Voorjaarsadonis
Blauwe zeedistel	Jeneverbes	Ronde zonedauw	Wantsenorchis
Bleek bosvogeltje	Klein glaskruid	Rood bosvogeltje	Waterdrieblad
Bosorchis	Kleine keverorchis	Ruig klokje	Weideklokje
Brede orchis	Kleine maagdenpalm	Slanke gentiaan	Welriekende nachtorchis
Brede wespenorchis	Kleine zonedauw	Slanke sleutelbloem	Wilde gagel
Breed klokje	Klokjesgentiaan	Soldaatje	Wilde herfsttijloos
Daslook	Knikkende vogelmelk	Spaanse ruiter	Wilde kievitsbloem
Dotterbloem	Koningsvaren	Spindotterbloem	Wilde marjolein
Duitse gentiaan	Koraalwortel	Steenanjer	Wit bosvogeltje
Gele helmbloem	Kruisbladgentiaan	Steenbreekvaren	Witte muggenorchis
Gevlekte orchis	Lange ereprijs	Stengelloze sleutelbloem	Zomeradonis
Gewone vogelmelk	Mannetjesorchis	Stengelomvattend havikskruid	Zomerklokje
Grasklokje	Maretak	Stijf hardgras	Zwanebloem
Groot zee gras	Moeraswespenorchis	Tongvaren	Zwartsteel

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

- EZ heeft RL status 2004 (publicatie Staatsblad) genomen als uitgangspunt
- Indien RL 2012: 11 beschermde soorten van EB en BE naar KW, GE of TNB
- Opvallend: beschermde soorten Ffwet met RL status EB of BE:
 - In totaal 28 soorten
 - Hiervan slechts 10 soorten op nieuwe lijst
- Veel orchideeën en muurplanten niet meer beschermd, wel akkerkruiden

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Verandering bescherming planten

Soorten gemist op nieuwe lijst?

- Grote muggenorchis: EB en 'pluk-gevoelig'
- Harlekijn: BE en 'pluk-gevoelig'
- Purperorchis: van KW (2000) naar EB (2012) en 'pluk-gevoelig'
- Zwartsteel: TNB, maar erg gevoelig voor beheer en (consolidatie)onderhoud aan muren

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Consequenties FLORON en vrijwilligers

Hernieuwde ruimte/budget soortbeschermingsplannen?

Mogelijk bedreiging 'oude' soorten: oa orchideeën en muurplanten

Pluk- of uitsteekgevoelige soorten beschermen door bij terreinbeheerders aandacht te vragen voor opname plukverbod planten in toegangsregels + handhaving

Meer voorlichting over nieuwe beschermde soorten gewenst

- Inleiding Natuurwet
- Actieve soortenbescherming
- Passieve soortenbescherming
- Veranderingen bescherming planten
- Consequenties FLORON en vrijwilligers

Consequenties FLORON en vrijwilligers

Natuurwet haakt aan bij Omgevingswet in 2019
middels Aanvullingswet Natuur; volgens concept :

- Lijst nationaal beschermde soorten wordt per AMvB aangewezen
- Kabinet 'heeft voornemen' huidige lijst aan te houden
- Ruimte voor aanpassing/lobbywerk FLORON?

Einde

Discussie / Vragen

